

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

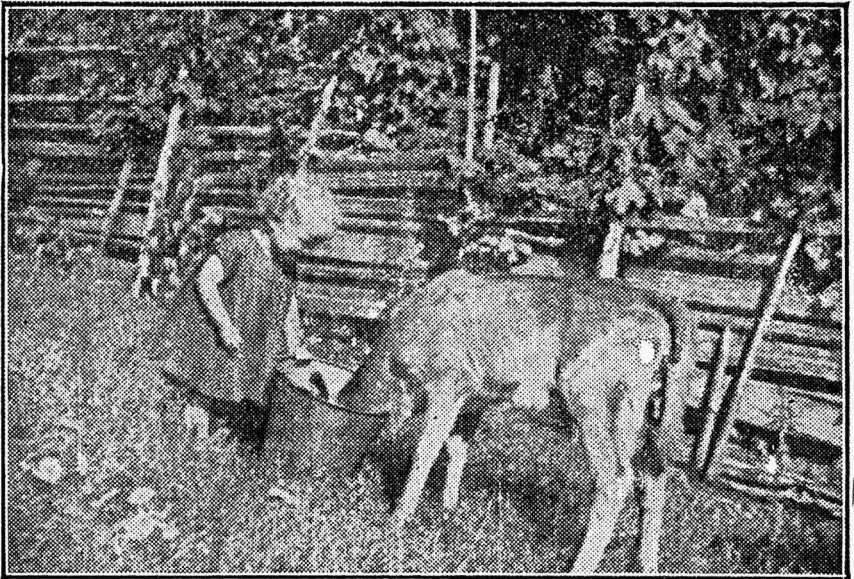
1936

IV aastakäik

Toimetaja mag. agr. End. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja tallitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 9

September

Tulevane perenaine hoolitseb oma lemmiku eest.

Vaba aja kasutamise põhimõtteid.

Vaba aja kasutamine, sellekohaste algatuste teostamine ja mitmekesise tegevuse edendamine on kujunenud elulistest vajadustest ja inimeste kutsumusest igakülgselt arenemisele.

Eriti tarvilik on, et noored kasutaksid otstarbekohaselt vaba aega enesearendamiseks ja enesetäiendamiseks, sest noorusaeg on vaimsete jõudude kogumise ja oma võimete väljaarendamise aeg. Noored on eeskätt kutsutud vaimsele tegevusele vabal ajal. Noorte vaimse loomingu tahe, tegevustung, kogu vaimuilm ja hingeavaldused on sellised tegurid ja jõud, mis ei jäta neid paigale püsima, vaid viivad neid ennast täiendavale tegevusele, kui on lõppenud tavaline päevatöö.

Igapäevasest tööst ja tegevusest vabaks jäänud aega ei saa juba puht hingeelulistel põhjustel jätta kasutamata, sest arenev inimene ei saa olla ilma tegevuseta ja kulutada kogu vaba aega ainult puhkamiseks, istumiseks või jalutamiseks, vaid inimeses peituvad vaimsed jõud ja huvid ning kehalised võimed viivad teda mitmekesisele tegevusele ka vabal ajal. Inimene on määratud katkestamatule arenemisele ja kasvamisele. Inimese elu kõrgem siht ja igavene mõte seisab oma vaimsete jõudude kasvatamises ja kehaliste võimete arendamises. Seega on vaja ka vaba aega kasutada igakülgselt arenemiseks.

Üldine heaolu, elu täiuslikkus, hingeline rahulolu ja õnn ei ole saavutatav ainult igapäevase töö ja tegevusega omas elukutses, olgu see talumajapidamises, käsitööstuses, töökojas või vaimsetel aladel. See igapäevane töö ja tegevus võib anda oma tulemustena küll võimalusi majanduslikuks heaoluks majanduslike varade hankimise ja kasutamise teel, samuti anda ka töisist töö- ja loomingu-rõõmu ning hingelist rahu tehtud töö ja loodud väärtuste kasutamisel enese, ühiskonna ja kogu rahva huvides. See igapäevane töö ja tegevus võib inimest ka küllalt arendada: inimene spetsialiseerub oma tegevusalal, omandab ikka enam ja enam praktilisi kogemusi ja oskusi tegevuse üldises protsessis ja selle üksikutes osades. Kuid see igapäevane töö ja tegevus — kutsetöö, jätab inimese sageli ühekülgselt, sageli ka kaugele ühiskonnast ja rahvast kui suurest tervikust. Inimese üldine heaolu, elu täiuslikkus, hingeline rahulolu ja õnn nõuab aga inimese kooskõlalist arenemist ja liitumist ühiskonnaga ja rahvaga. Inimene on tervik, inimese elul on kõrged sihid ja tema tegevusel suured rahvuslikud ja riiklikud ülesanded. Iga inimene on kutsutud kooskõlalisele arenemisele ning kõrgemate elusihthide taotlemisele ja kohustatud täitma rahvuslikke ja riiklikke ülesandeid. Neil põhjustel ei saa ega või inimene ka piirduda ainult oma igapäevase kutsetöö ja tegevusega, vaid tekkib otsene vajadus pühendada vaba aeg oma elu sisustamisele ja kaunistamisele ning ühiskonna ja rahva teenimisele. Isiklik õnn ja heaolu on saavutatav püsiva tegevusega kaaskodanikkude üldise heaolu huvides.

Inimese otsesed elulised vajadused nõuavad vaba aja kavapärasemat kasutamist. Kuna kutsetöö ei haara inimese kõiki vaimseid jõude ja kehalisi võimeid ning on sageli väga ühekülgne, siis piirdudes ainult kutsetööga, jäävad inimese paljud võimed kasutamata ja edasiarenemata ja selle tagajärjel tekib inimese arenemises seisak või koguni tagurpidimine. See seisak või tagurpidimine ei või aga aset leida, sest see oleks inimese eluliste vajaduste vastane, oleks vastolus inimese elu kõrgema sihi ja igavese mõttega. Ühekülgne kutsetöö võib viia ka inimese kehalise olemuse nõrgenemisele ja enneaegsele jõudude väljakurnamisele. Seega inimese elu ja tervise alahoid, tema olemasolu ja tegevuse kindlustamine nõuab vaba aja selliselt kasutamist, et kaotada kutsetöö ühekülgsed mõjutusi. Neist elulistest vajadustest on kujunenud paljud vaba aja kasutamiseviisid ja vahendid; nimetame siin neist näitena võimlemist, sporti, mängu, õppekäike j. t.

Ka majanduslikud huvid tingivad vaba aja otstarbekohast kasutamist. Kaasajal ja veel enam tulevikus on vajalik arenemine ja täiendamine oma kutsetöö alal; tuleb omandada alatasa uusi teadmisi ja oskusi kirjanduse lugemise, vastavate praktiliste tööde — katsete ja õppekäikude kaudu ning teiste vahendite kaasabil. Elu areneb kiirelt, elunõuded muutuvad, majandusliku tegevuse tingimused mitmekesistuvad ja täienevad. Inimene — elu edendaja ja majandusliku tegevuse tulemuste kasutaja on kohustatud kõike seda arvestama. Ta peab

oma aja elunõuete kõrgusel seisma ja tulevikku kaugele ette nägema, aga ka oma tegevuse protsessis oskama kasutada uusi võtteid ja vahendeid, kõiki teaduse saavutusi ja praktika tulemusi. Vastasel korral ei saa ta olla elu edendaja, vaid ainult elule kaasasammuja või koguni elu üldise arengukäigu pidurdaja või takistaja. Samuti kui inimene ei täida, ei suuda täita edukalt ülesandeid oma kutsetöö alal, siis kannatab tema majanduslik heaolu ning arenev elu võib teda koguni välja lülitada uute varade valmistamise protsessist, üldse majanduslikust tegevusest. Sellest järeldub, et vaba aja otstarbekohane kasutamine on vajalik ka kogu majandusliku elu arendamiseks ning iga inimese oma majandusliku heaolu saavutamiseks. Vaba aja kujunemine ja kasutamine on otseselt tarvilik ratsionaliseeritud majandusliku tegevuse pidevaks ja edukaks jätkamiseks haridusliku ja oskusliku tasapinna tõstmise ning kehaliste võimete kindlustamise ja vaimsete jõudude värskendamise teel.

Need on olnud meil, on ka kaasajal vaba aja kasutamise põhimõtted. Neist põhimõttest avaldub, et üldine heaolu, elu täiuslikkus ja õnn ei ole saavutatav ainult majanduslike väärtuste — varade valmistamise ja kasutamise kaudu kutsetöö tulemusena, vaid et kõik see on suurel määral sõltuv inimese harmoonilisest arenemisest kutsetööst vabal ajal.

Need põhimõtted ja seisukohad on olulise tähtsusega ka maanoortele, sest maanoored on meie maaelu edaspidised kujundajad ja rahva tuleviku kandjad. Rahva tulevik kohustab, maanoorte oma eluõnn kutsub maanoori võtma omaks neid põhimõtteid ja seisukohti.

Algamas on sügis ja lõppemas välised tööd põldudel ja aasadel. Sügis- ja talveõhtuil on maanoortel enam vaba aega. Kujunegu selle vaba aja kasutamine otstarbekohaselt. Sel vabal ajal toimugu kavakindel enesearendamis- ja enesekasvatustöö. Pikad, pimedad sügisõhtud on maanoortele enese täiendamise ajaks rahva parema tuleviku ning elu täiuslikkuse ja isikliku eluõnne sihis.

A. Kurvits.

Maanoorteringide töö süvendamisest.

Organiseeritud maanoortele „põhiseaduseks“ nende tegevuses on maanoorteringi põhikiri ja kodukord. Iga maanoor peaks hästi tundma oma ringi põhikirja ja kodukorda, sest midu oleks tal raske täita nende nõudeid. Nii nagu seaduse mitteteadmine ei vabasta seadusest ülestajast karistusest, nii ei saa ka maanoor end kunagi vabandada ringi põhikirja ning kodukorra mittetundmisega.

Maanoorteringis läheb töö siis ladu- sasti, kui iga liige on teadlik, missugused õigustused talle annab ja missugused kohustused paneb peale organiseeritud maanoorte perre kuulumine. Sellepärast on maanoorteringi juhtivate organite huvides hoolitseda, et kõik noored tunneksid hästi ringi põhikirja ja kodukorda. Kuna viimaste tundmaõppimine on tarvilik kõigile liikmeile, siis on seda kõige sobivam teha ühiselt ringi koosolekuil.

Põhikirja ja kodukorra ettelugemine üksikute punktide järgi kogu ulatuses ühel töökoosolekul oleks liiga üksluine ja raskelt arusaadav. Soovitavam on seda

teha refereerimise korras. Mõni vanem ringiliige võtab enese ülesandeks töökoosolekul refereerida teatud peatüki ringi põhikirjast ja kodukorrast. Näiteks võiks ühel koosolekul olla ettekande aineks „maanoorteringi ülesanded ja tegewus“, teisel „maanoorteringi liikme õigused ja kohused“ jne.

Referent selgitab siin oma sõnadega, kuidas tema põhikirja ning kodukorra üksikuist punktidest aru saab. Läbi- rääkimiste ajal saavad ka teised koosolekust osavõtjad oma arvamist avaldada.

Kuigi maanoorteringi põhikirjas ja kodukorras on loetletud hulk norme töö korraldamiseks — ei ole siiski võimalik tungida kõigisse üksikasjusse. Ühises keskustelus leitakse trükitud ridadele mõndagi huvitavat lisaks.

Ainult põhikirja ja kodukorra täieline tundmine annab eeldused maanoorteringides töö süvendamiseks, mille järgi on praegu suur vajadus. Ulatusliku selgitustöö tõttu on maanoorteringide arv viimasel ajal rõõmustaval viisil kas-

vanud. Nüüd seisame teise, raskema ülesande ees — sivistada ülesehitatud hoonet.

Mida ulatuslikum on organisatsioon, seda suurem peab olema tema sisemine kindlus. — Sellepärast peame maanoorte organisatsioonidesse kõige pealt looma kindla sisekorra. Praegu jätab see enamikus maanoorteringsides veel palju soovida.

Võtame näiteks kas või täpsuse koosolekule ilmumises. Ainult üksikuis maanoorteringsides algab töökoosolek väljakuulutatud ajal, sagedasti tuleb hilinejaid oodata tund aega ja rohkemgi. Isegi juhatused liikmed ei ole alati õigel ajal kohal.

Maanoorteringsis on koosolekul kahe- sugused ülesanded. Ta on abinõu töö korraldamiseks, aga ta on ühtlasi ka eesmärk, sest maanoortele üheks sihiks on omandada vilumust ühiskondlikus asjaajamises. Sellepärast on maanoorteringsis tarvis selles asjas nõuda palju suuremat järjekindlust kui täiskasvanute organisatsioonides, kus töökoosolekul on enamasti ainult üks siht — olla abinõuks töö korraldamisel.

Koosolekule hilinemise kohta tuakse ette mitmeid vabandusi, mis aga lähemal vaatlusel osutuvad enamasti otsituks. Mõnikord seletatakse koosolekule hilinemist liikmete kaugel elamisega koosoleku asukohast. Ka see vabandus ei ole põhjendatud — ei vähene ju vahemaa liikme kodusi koosoleku kohani selle tõttu, et hilinetakse. Kui kodust ei saa ära tulla nii vara, et õigeaks ajaks kohale jõuda, siis määratagu järgmine koosolek veidi hilisemale ajale.

Huvitav on tähele panna, et sagedasti mitte kaugemad vaid just lähema asukohaga liikmed kipuvad hilinema.

Maanoored kurdavad põhjendatult nappust vabast ajast. Väga palju kallist aega läheb kaduma sellega, et koosolekud ei alga täpselt. Eriti kannatavad selle all korrektsemad liikmed, kes on õigeaks ajaks kohale tulnud ja peavad ootama hilinejaid.

Sarnase sisemise korraga maanoorter- ring võib kasu asemel tuua hoopis kahju — distsipliini ja kohustustunde asemel ta sisendab noortes üksskõiksust korra vastu.

Kui algkoolis päris noorte õpilastega saadakse tööga alata täpselt, siis oleks see tagurpidi minek, kui maanoorteringsis samaga ei saada hakkama.

Põhjendatud hilinemised ja puudumised tulevad ette igalpool, neist ei saa mõõda ka maanoorter- ing. Neid esineb aga harilikult nii vähe, et selle all ringi töö ei kannata.

Teine nõue, mis ei leia maanoorterin- gides küllaldaselt täitmist, on liikmete aktiivne osavõtt maanoorte- ringi tööst.

Maanoorter- ing kasvatab ja arendab noori liikmete isetegevuse abil. Peaaegu igas maanoorteringsis kipub tea tud osa liikmeid jääma passiivseks pealt vaatajaks. Nad käivad küll võib olla korralikult koosolekui, kuid ei taha võtta osa tööülesandeist kodus ja ringi koos- olekui.

Liikmete passiivsuse põhjused võivad olla mitmesugused. Tihti nooremad liik- med ei oska leida omale jõukohaseid ülesandeid. Siin peaksid ringivanem ja juhatus katsuma leida sobiva raskusega tööd niihästi liikme kodus kui ka koos- olekui. Häid näpunäiteid selleks leiame raamatukesest „Maanoorte ringide tööst ja tegevusest.“

Sageli tuleb aga ka ette, et maanoored jäätavad hooletuse pärast omale tööüles- anded valimata, või kui valivadki, siis ei vii neid korralikult lõpule. Neid liik- meid tuleb tõsiselt korrale kutsuda.

Maanoorteringsis töö ja sisemise kor- ra süvendamine on ringide juhtivaile tel- gelatele raskeks ja vastutusrikkaks üles- andeks. Et aga ainult selle abil saab anda maanoorteliikumisele õige sisu, siis ei saa töö ja korra süvendamisest kuidagi mõõda hiilida. Võib olla väheneb suure- mate nõudmiste tõttu ringi liikmete arv, võib olla lõpetab mõni ring isegi tegevu- se. Need ohvrid peame tarviduse korral kandma, kui on kaalul maanoorte liiku- mise hea nimi.

Kui töö süvendamist toimetada takti- liselt, siis ei toogi see ringi elus esile suuri vapustusi. Töökoosolekui tuleb re- fereerimise ja keskustelu korras teha kõi- gile liikmeile selgeks, et töö süvendamine on tarvilik kõigepealt liikmete ja ma- noorteringside eneste huvides. Kunagi ei tohiks tekkida sarnast väärmuljet, nagu oleks sisemise korra nõue väljastpoolt peale sunnitud ja nagu tuleks tööd teha selleks, et maanoorte organisatsioone kor- raldada keskoht seda nõuab.

Elmar Nugls.

Maanoorte tööst Taanis.

Pilk Taani põllumeesteseltsi noorte osakonna tegevusse.

Kui Taani näeb välja ilusana, kui maanteede ääres kasvavad puud ja elavaiad, kui talusid ümbritsevad elavaiad, karjade toodangud on kõrged, põldudel saagid suured, siis on see kõik kättevõidetud vaid aastatepikkuse pideva tööga.

Jõudes Taani, võib tekkida koguni tunne, nagu ei olekski enam midagi teha, nagu oleks juba kõik saavutatud.

Kuidas aga see rahvas, nii vanad kui noored põllumehed ühiselt edasi rühivad, selleks näide Seelandi saarel asuva põllumeeste seltsi noorte osakonna tegevusest. Seelandi saare lõuna osas asuvate Nästevee ja Lõuna-Seelandi põllumeeste selts moodustavad endast terviku noorsootöö korraldamiseks, mille tegevuse piirkond võrdub umbes meie kahele põllumeeste konvendi tegevuse piirkonnale.

Kaheteistkümne aasta jooksul on põllumeesteseltsi maanoorteritingide tööst osa võtnud 2080 ümbruskonna põllupidajate last, neist 664 tütarlast.

Möödunud aastal tegutses seltsi juures 284 noort, kes moodustasid töö korraldamiseks viis tegevuse piirkonda, igas piirkonnas 40—90 osavõtjat.

Peamine tegevus langes suvistele kodutalus tehtavatele võistlusülesannetele. Kodutalus teostatavate võistlusülesannetega võistlesid: aianduses 168, juurviljakasvatuses 44, kartulikasvatuses 16, linakasvatuses 43, veisekasvatuses 6, lambakasvatuses 2, seakasvatuses 9, linnukasvatuses 12, töö päeva- raamatupidamises 11 ja arveraamatute pidamises 3.

Neist võistlejatest liikmetest võttis osa tegevusest esimest aastat: 90 liiget, teist aastat 83, kolmandat 41, neljandat 50, viiendat ja rohkem aastat 20, kusjuures liikmetest oli üle 18 aasta — 20, 16—17. a. — 22, 14—15. a. 108, 12—13. a. — 93 ja alla 12 aasta — 41.

Aianduse küsimused olid noortel tähtsamad. Siin kasvatasid noored võistluspõhimõttel 20—40 m² pindalal mitmesuguseid vajalikke köögivilju ning enamikul juhtudel on vajalik maaala valitud talu aeda ja kõik kultuurid on külvatud või istutatud ritta tasasele maale, nii et jääb võimalus

Maanoorte juht Endel Vint kasutab liiklemisvahendina Taani asfalt-teedel harilikku jalgratast.

kasutada hobust reavahede harimiseks.

Juurviljakasvatuses võistlejad korraldasid oma võistluspõldudel ka samal ajal väetiskatseid. Möödunud aastal ja tänava oli väetisainete demonstratsiooni katseks tsiiilsalpeetriga väetamine, kusjuures erilappidele anti hektaarile 210—420—630 kg, saades seega keskmised saagid hektaarilt 970.000 kg—983.000 kg ja 1.029.000 kg juurikaid. Parem võistleja sai 210 kg tsiiilsalpeetriga väetades 135.200 kg juurikaid.

Kartulikasvatuse võistlusest parim võistleja sai 35.800 kg. mugulaid hektaarilt.

Erilist huvi pakub noortele lina, sest see on praegu Taanis uudiskultuuriks. Umbes sada aastat tagasi oli Taanis 7.700 ha lina all, kuid viimastel aastatel ei olnud enam sadat hektaritki. Nüüd on aga lina pindala jälle laienu- nud.

Kuna Taani talus puuduvad linaharimise riistad, siis noored pärast kitkumist võtavad põllumeesteseltsi kaasabil ühiselt linavarred kokku, laadivad vagunitesse ja saadavad Fiiüni saarele, kus on linaharimise vabrik. Vabrikus

Kuivatis.

*Magust turbahõngu ahjust,
akendest ja ustest levib
nagu kaugest tulikahjust.
Raskeist kotest nõrgub lävi
ratas ketti kokku kerib,
vinnad üles veavad teri.*

*Imaramat hõngu rõsket
õhku tõuseb toorest viljast
niiskena mis plekil raskeb.
Veel ei ole päris hülja
sügissao eest peita varju
nisu pruune küpsis marju.*

*Voolab vesi osa toobi,
higitilku raskeid, kuumi
langeb alla üle roobi
nagu laeva katlaruumin.
Teise poole teravaibal,
pöördub mees, kel higi laubal.*

*Kuiva, kuiva, kuldne nisu,
veski hambad kõvast kivist,
rikastel veel raskem isu.
Lastele ei jatku ivi.
Maksudeks ja muudeks lõiveks
jälle seegi aasta põime.*

Henrik Visnapuu.

haritakse linad puhtaks ja saadetakse tagasi ringi liikmetele, kes seda soovivad, või mütiakse kohe vastavatele äridele. Enamus liikmetest võtavad aga alati valminud linad tagasi, kuid juba lõngadena, et sellest kodus mitmesuguseid käsitõesemeid valmistada, sest linakasvatuse võistlusest osavõtjad on enamikult tütarlapsed.

Loomakasvatuse alal võistlejate tegevuse aeg on pikem ja astudes noorteringi liikme kanalasse, näed kohe, et võistleja on maanoorteringi liige, kuna kanala uktsel ja kees seinal on neljalehelise ristikheinalehe embleem.

Noorteringi liikmete töötulemusi hinnatakse suvel kodutalus vähemalt kaks korda, kusjuures hindajateks on täiskasvanud.

Taimekasvatuses langeb hindamisel pearõhk töö korralikkusele, põllu umbrohupuhtusele, saagisuurusele ja arvestusvihiku täitmisele, sest Taanis on nõutav, et iga võistleja noor peab täitma arvestusvihikut. Kui arvestusvihik on jäetud täitmata, siis on ka võistleja võistlusest välja langenud.

Töötulemused esitatakse sügisel taimekasvatuse näitusele, missuguseid peetakse septembri lõpul ja oktoobri alul pea iga põllumeeste seltsi piirkonnas, kokku 130—150 näitust.

Suvel korraldatakse noorteringiliikmetele põldudele õppereisid töötule-

muste vaatlemiseks, kus maatulunduskonsulent annab selgitust. Eelpoolnimetatud noortele võistlejatele oli möödunud aastal korraldatud üheksa õppereisi. Õppereisid algavad argipäeva õhtupoolikul umbes kella 7 ajal ja välitavad kaks-kolm tundi. Kuna Taanis lõpeb põldudel töö kell 6, liiklemisteed on väga head, sest kõik esimeseklassi ja enamus teiseklassi teid on asfalteeritud ja igal noorel ning vanal on jalgratas, siis on ka noored ajalt õppereisiks kohal ja kõik jalgratastel.

Suvel korraldatakse ka üks suurem noortepäev ja sügisel sügiskoosolek, millest võtab osa 400—500 inimest.

Premate noorte töid hinnatakse ka väarikalt. Neist võistlejatest said möödunud aastal üheksa liiget maanoorte keskuhatuse diplomi ja kuldmärgi, kes olid üle nelja aasta heade tagajärgedega võistelnud; 41 liiget pääses üleriiklikule noortepäevale, kuhu on noortel sõit prii ja mis vältab kaks päeva, kus aga noored saavad ka õppida elus vajalikke praktilisi teadmisi.

Neile, kes olid kolm aastat tegutse- nud, anti 33 parimale liikmele panga hoiuraamat 10 kroonilise sissemaksuga ja kaks aastat heade tagajärgedega tegutsemist — said 83 liiget hõbemär- gid.

Nii töötatakse ühiselt enese ja põllu- majanduse arendamiseks.

Mag. End. Vint.

Noorte organisatsioon õpetab ühiselt töötama, see on noorte esimene aktiivne ühistöö ja vaba ühiskondlik kool.

K. Liidak.

Kodukorralduse töid.

Suurpuhastust võib teostada ka sügisel.

Tavaliselt kevadel, enne põllutöö hooaja algust, teostab eeskujulik peretütar põhjalikuma puhastuse eluruumides ja selle ümbruses. Kuid seda vajalist kodukorraldustööd võib ette võtta ka sügisel, kui kevadel see puhastustöö jäi mõnesugusel põhjusel teostamata. Sel n. n. suurpuhastusel ei piirduta ainult eluruumide korraldamisega, vaid siin võetakse käsile kõik — sahvrid, keldrid, kuurid, laudad, aidad, kõrvalruumid, õu, aed, elamu ümbrus. Ühesõnaga — kõik urkad ja nurgad.

Milllega siis alata suurpuhastust. Kõige pealt julgen tähelepanu pöörata meie kodude häbiplekile — s. o. elamusöödikutele, need on prussakad, kilgid, lutikad, kirbud, kärbsed ja ka riidekoi. Need on meil ühised maal ja linnas, neid leidub alates saunahurtsikust võrastemajani. On kohti, kus isegi võrast trööstitakse: „Meile endile ei tee nad midagi, aga võib olla, et võrast ehk algul hammustavad”. Säärane olukord on aga alandav iseseisvuse saavutanud kultuurrahvale. Siin ei saa rahulikuks pealtvaatajaks jääda ka need inimesed, kes seni parasitidest on jõnud hoiduda. Inimesed on ju üksteisest väga rippuvad, peavad ühel või teisel põhjusel tahes ehk tahtmata üksteisega läbikäima. Kui kergesti on riietega edasikantavad prussakad, lutikad, kilgid, kirbud! Milline piinlik olukord, kui astud kusagile sisse, reisult saadud lutikas jalutamas mantli krael, või kui viid ta oma koju ja ajajooksul hakkavad seinal jalutama punavatimehed.

Peale tahte on elamusöödikute tõrjet pidurdanud heade tõrjevahendite puudumine. Lutikas on ju äärmiselt visa hingega. Varjatud kohas võis ta rahuga edasi elada, sest senised tõrjevahendid ei mõjunud hävitavalt. Nii oli inimestel usk kadunud tõrjevahendesse.

Peab tänuga nimetama Ülikooli Entomoloogia-katsejaama tõrjekatseid olemasolevate vahenditega. Neist tulemustest on viikemalt kirjutatud 1936. a. märtsi kuu „Taluperenaises”. Nende katsete põhjal on osutunud parimaks

tõrjevahendiks „Kadu”, mis on õline vedelik ja tapab kõiki elamusöödikuid. „Kadu” udustatakse pritsi abil ruumi, kust kõrvaldatakse lilled ja söödav. Kõik muu võib ja peabki jääma ruumi, et ka esemetelt saaks nad tapetud. Kantmeetrile kuulub „Kadu” lutikate surmamiseks 3—5 gr. Lutikate surmamiseks kulub 4 tundi ja teistele putukatele 2 tundi. Selleks ajaks peab ruum suletuks jääma. Pärast tuulutada. Paljud on „Kadu” proovitud ja tulemus-tega väga rahule jäänud.

Elamusöödikute hävitamine on tähtsamaid samme sisemiste kodukorraldustööde teostamisel. Ka jätab nende olemasolu meist väga ebakulturse mulje, öörahu kannatab ja nakkushaigusi on elamusöödikud alati levitanud. Kuhu peale kärbes ei istu ja mida kõike ei leidu nende karvaste jalgade küljes — tuleb prüghunnikult ja laskub meie toidupalale.

Edasi tuleks kuiva ilmaga toast välja kanda kõik asjad. Kui söödikuid pole, siis algabki suurpuhastus sellega. Loomulikult pole siin mõeldud, et kanname terve maja korraga tihjaks, vaid see peab toimuma järkjärgult.

Esmajoones vaatleme, millised on seinad, laed, põrandad. Kui need korralikud, siis pidurime pühkimise, pesemise ja tuulutamisega, vastasel korral tuleks asuda lupjamisele, värvimisele ja tapeetimisele. Enne seinte ja põranda katte uuendamist peseme aknad ja ukсед niiske seebivee lapiga, alates ülevalt ja pestes ennem raame. Kui vaja — värvime ka need. Lupjamine, värvimine ja tapeetimine on üsna lihtsad toimingud ja sellega saab hakkama igauks, kellel vähegi taht ja taipu. Tahaksin siin meelde tuletada üht — kõögiseina kate ei võiks olla tapeet, vaid värvitud puupaneel, mis kergesti pestav. Tapeediga kaetud kõögiseinad on alati mustad ja närused, eriti ukse ääred. Paratamatult tuleb vahel kõiki suitsu, rasvavngu, auru, pritsib valades musta vett, hagu tuues võivad needki seinad riivata — ja kõik jääb paberile nähtavaks. Lubjaga kaetud sein või puupaneel on otstarbekohasemad. Lubi on odav ja puupaneel kergesti pestav.

Võtame vaatluse alla mööbli ja panipaigad. Teeme kõik kapid ja kastid, kummutid, ka kõige puhtamad, täiesti tühjaks. Kõõgi mööbli peseme seest ja väljapoolt. Toa kappide ja kummutitega toimime nii, nagu tingib pinnakatte viis. Mis kulunud ja luitunud — värvida. Igal pool tolm pühkida. Siis põhjalik sorteerimine esemais ja riidelappides. Sageli on aastate jooksul ühele riidile kogunenud riidelappe, vanu ajalehti, mis tolmuga segamini ja igasugu tarbetut kola. Seal on hädavajalik tuulutamine ja puhastamine ning sorteerimine. Peale selle asetane kõik oma kohtadele tagasi värskena ja nägusana. Klopime puhtaks vaibad, linikud, voodikatted ja peseme need, mis seda nõuavad. Voodikottidesse paneme puhtad õled, taolilledele anname uue mulla ja hävitame nende kahjurid.

Piltidest peaksime tegema valikut. Sageli puudub arusaamine pildi väärtusest. Kuigi rahaliselt võiks midagi paremat saada, eelistades näit. kivitrükk pildi asemel oma kunstnike lihtsamaid töid. Pühad, perekondlikke sündmusi kujutavad pildid ja ülesvõtete suurendused asetame rohkem kõrvalistesse tubadesse, mis pole üldtarvitatavad, nagu näit. vanemate inimeste tuba. Samuti ei kõlba seinu katta näitustelt saadud auhinna diplomitega. Kui pers mitu virka inimest, muutuksid seinad vägagi kirevaks.

Kolikambri materjal on paberlilled ja pintsliga maalitud vaibad, kardinad ja teised esemed. Paberlilled on elutud, pole loomulikku ilu. Loodus annab nii palju ilusat materjali vaasipanemiseks. Isegi talvised raagus kaseoksad ja kadakad on tuhat korda kaunimad paberlilledest. Ei saa siinkohal kuidagi soovitamata jätta kõigil peokorraldajail tarvitada paberi asemel ruumide kaunistamiseks rohelist. Tuleb odav ja kaunis. Peale peo võetakse kaunistus ära ega ole nii nagu paberiribad — pool aastat lae all, kust siis tolm alla sajab.

Eelistame siledapinnalisi iluasjakesi ja lillevaase. Paneme neregite „pühalt paigalt“ kummutilt ära kõik kribukrabu asjakesed kusagile kasti, et nad ei saaks tolmuda. Sarnaselt põhjalikult puhastatud elamuse minnes oleks nagu kergem hingata — kõik on avarmaks ja päikeseküllasemaks muutunud. Kodusus ja hingerahu tasuvad saja-

kordselt suurpuhastuse kolme-neljapäevase ebamugavuse ja virr-varri.

Hea ja korralik toidukammer ning keller on toitlustamisel suure tähtsusega, nimelt toitainete alalhoidmisel lühemat ja pikemat aega. Sähvritest on erimus sellised, kus talvel kõik ära külmetak. Toitaineid peab hoidma siis toas ja kõõgis, kus soojas ruttu rikki lähevad. Sähvri seinad peaks olema külmakindlad. Ruumis endas olgu vajalikud riidid ja laud, korralikult värvitud. Iga aasta kord vajaks ka toidukammer põhjaliku puhastamist ja lupjamist. Kõik ülearune sähvrist välja. Milgil tingimisel ei või sinna koguneda riideid ega pesu. Kõik asetame oma kohtadele ja sorteerime — pudelid, purgid, taldreid, kausid, toitained eraldatult.

Keldrist välja kanda muld ja puuvilja jätted ning vana pakkimisliiv. Keldrid tuulutada ning ülepühkida ja lubjata. Meelepidada, et parim ja odavam keldrite puhastamisviis on kuiv õhk ja puhtus.

Vilja-, riideaidad, kuurid ja muud kõrvalruumidki vajavad korda ja puhtust. Viljaaitades on jahu ja viljateri maha pudenenud, lakke võrke tekinud, need tulevad kõrvaldada. Ka riideait, kus sageli riided päris lahtiselt sees, vajab korraldamist ning korraks tühjaks tegemist, et ruum ja riided saaksid tuulduda. Riideait peaks suvejooksul kord „Kaduga“ udustatud saama, et hävitada riidekoisid.

Õuel ja maja ümbruses puhutuse alalhoidmist kergendab prügikast, kompostihunnik ja korralik käimla. Prügi kast olgu korralik ja ilma pragudeta. Temas peaks aset leidma üks eraldatud nurk klaasi- ja kausikildudele, et need ei pea rändama aidaalla, kus hiljem meile ette jäävad. Prügikastist võtame klaasikillud ja matame sügavale maa sisse. Prügikast olgu käepärast, kuid veidi varjatud puude ja põõsastega.

Ilmtingimata olgu käimla korralik ehitus, et kärbsed ligi ei pääseks. Seal tuleks tarvitada turvast, mis muudab segu paksuks ja kaotab lõhna.

Lilled, põõsad, puud, mis järgneva aasta kevadel istutame puhastatud ja korraldatud ümbrusse, mõjuvad täendavalt meie kodu üldpildi tõstmisele.

Hilda Paglant.

Kaks kadunud poega.

Omaaegse Eesti avalikueelu tegelase dr. P. A. Speeki sulest on „Noor-Eesti“ kirjastusel ilmunud huvitav raamatuke „Attaboy“, mis käsitleb ameerika eestlaste elu. Et raamatu autor, raputades oma jalult kodumaa tolmu 1905. a. revolutsiooni lõomas — on pidevalt veetnud „suure lombi“ taga ligi kolm aastakümnet, siis pakub see väliseestlaste elu- ja mõttemaailma vastupeegeldus mõndagi huvitavat.

Jutustuse peategelaseks on kaks „kadunud poega“, kes olid Ameerikasse väljarändanud 1925. aasta paiku, s. o. ajajärgul, mil vallutatav väljarändamisõhin „tabas katkuna Eestit“. Jaan Kirves oli koolipoisina osa võtnud Vabadussõjast, kuid pärast sõja lõppu, kui oli tarvis kogu jõuga kaasa lüüa ülesehitavas töös kodumaal, kui oli tarvis kodumaale „võita ka vaimset vabadust ja iseseisvust, siis ei jätkunud tal selleks selgroogu, siis tegi ta sealt putket, just kui mõni argpüks, jooksik, desertöör.“

Ta oli omanud Eestis õpetaja seminari hariduse. Kuid teda ei rahuldanud see „Berliinist ja Viinist imporditud“ haridus ja kasvatus-teadus. Heites nurka oma kasvatusedliku hariduse täiendamise kavatsuse Inglis- või Prantsusmaal, ta ruttas kõige võimaluste maale — Ameerikasse, ilma et isegi oleks teadnud oma väljarändamise tõelist põhjust.

Teine jutustuse peategelane Peeter Peoleo oli samuti osa võtnud Vabadussõjast keskkooliõpilasena, võideldes venelaste vastu Narva rindel. Peale keskkooli lõpetamist astunud ta paljude teiste eeskujul ülikooli, kus elanud lõbusat ja suuri kulusid nõudvat burši elu, tehes õppimisega vähe tegemist. Isal olnud väike talu ja väike sissetulek talust. Kuid vaatamata sellele, püüdnud ta poega koolitada, et viimasel oleks „kergem elada“, kuni saabunud päev, mil talu laenukoorem „oli kuhjani täis“ ja seega oli lõpp ka poja koolitamisel. See oli ajajärk, kus paljudel ei jätkunud küllaldaselt usku Eesti tulevikku, kus isegi ühe osa haritlaste hulgas arvati, „et Eesti olevat kultuuriliselt ja majanduslikult kaelakandmiseks väike — rahvast rohkem kui maad — seegi kõhn, aina „sood ja rabad“, teiste sõnadega, Eesti olevat elamiseks väike ja suremiseks suur!“ Selle võltsi tõekspidamise tähe all ruttanud Ameerikasse ka Peeter Peoleo, et seal ennast „koolitada“ elukutseliseks poksi-jaks „ja siis rusikaga kulda kokku klopsida“, kust siis pärast suurte rahadega koju tagasi pöörduda, talu võlgadest vabaks osta ja lõpetada ülikool.

Kuid rikkaks saamise lootused luhtusid ja mõlemad mehed sattusid Ameerikas töötute hulguste olukorda, olles sageli sunnitud ööbima lageda taeva all ja kerjama omale ülespidamist. Päästearmee või „Siloah Misjoni“ ukse taga. See aastate pikkune kodutu hulkuri elu ei jätnud mõju avaldamata ka meeste kehalisele sitkusele ja meeleolule. Mõlemad — kehaliselt äärmiselt tugevad mehed tundsid, kuidas enne nii tugevad lihaksed olid lõtvumas, ja isegi hingeelus oli endine enesekindel edasitungi meeleolu asetamas jõuetu ükskõiksusega.

Samuti kui olud Ameerikas, oli küllaltki omapärane mõlema mehe kohtamine, millest pärast arenes sõprus ja tihe koostöö. Jaan Kirves ja Peeter Peoleo kohtasid esmakordselt Siloah Misjoni „supi sabas“, kus

sattusid kakelusse „elu ja surma peale“ selle püha koja ukse ees. Sel-
lel löömingul, kus Jaan Kirves endise asjaarmastaja maadlejana kasutas
maadleja võtteid, kuna Peeter Peoleo rakendas tööhe oma poksioskuse,
said mõlemad pooled raskesti kannatada ja viidi haiglasse oma muhkusid
ja vermeid parandama. Nagu see võib juhtuda ainult Ameerika oludes,
kus isegi kumminuiadega varustatud korralvurid-politseinikud jälgi-
vad kiindunud põnevusega tänaval puhkenud käsikähmi ja jumalasalula-
sest pastori inimlikud silmad vaatlevad päranaetud uudishimus „huvit-
tavat“ võitlusemängu, kusjuures tänaval ootab autokaravaan ja rahvahul-
gas sõlmitakse kihlvedusid võitluse tulemuse kohta — on äärmiselt vei-
der ka sündmustiku pärastine arenemine.

Mõlemad said suurteks sõpradeks ja läksid kirjanikust farmeri juur-
de metsa juurima, kasutades uudismaa rajamiseks vana Muinas-Eesti
ale põletamist. Värskes õhus, korraliku toidu ja meelepärase töö juures
kosusid mehed kiiresti oma kauaaegseist vintsutustest. Mõlemad jõud-
sid peagi äratundmisele, et kodumaa — Eesti polegi nii väike ja armetu,
kui nad seda omal ajal olid arvanud, vaid maa-alal on Eesti suurem kui
mõnedki Ameerika elujõulised osariigid. Samal ajal aga elab Taanis
samal maa-alal kolm korda rohkem rahvast, Hollandis ja Belgias aga
isegi üheksa ja kümme korda rohkem. Sellejuures pole Eesti maapindki
viljakandva mulla, heina, metsa ja maapõuevarade poolest palju vae-
sem, kui nimetatud rahvaste maad, vaid kauge kodumaa põllud on isegi
üldiselt viljakandvamad kui põllud näiteks, Soomes, Rootsis ja Norras.
Peale selle pikem mere piir, mis loob avarad võimalused kalastamiseks
ja väliskaubanduseks. Kõik need looduslikud eeldused loovad suured
võimalused rahva elujärje paranemiseks ja paremaks tulevikuks, kui
aga saadakse võitu möödunud sajandite ajaloolistest mõjudest, millest
tingituna osa eestlasi hindavad alla oma maad, selle hüvesid ja arene-
misvõimalusi. See tõetunne viib mõlemad rändurid veendele, et tarvis
on Ameerikale selg pöörata ja kodumaale tagasi rännata. Puuduva
reisuraha hankimiseks hakkavad mehed oma kirjanik-farmerist sõbra
nõuandel tsirkusetendusi andma kinodes ja teatrites, kusjuures vastas-
tikkustes võitlusemängudes üks kasutab maadleja võtteid ja teine poksib.
Ameeriklased võtavad neile lavastatud veiderdusetendusi „puhta kullana“,
imestavad meeste vägevast muskulatuuri ja „kanget võitluspinget“ ja ta-
gajärg → meeste tühjakõhu mured kaovad mõõtmatusse kaugusse ja dol-
larite hunnik aina kasvab. Sellest jätkub nii kaugemale kodumaale tagasi-
pöördumiseks kui Ameerikas viletsuses viibivate suguvendade — eestlaste
avitamiseks,

Selle raamatu lugemisväärtus ei peitu mitte tema kirjanduslik-
kunstilistes voorustes, mitte ka sel määral sündmustiku põnevas huvita-
vuses, kui esitatud ideestik ja mõttekäikudes. Autor näitab meile eest-
last võitlejana oma olemasolu eest Ameerikas, kus teiste rahvaste rohke
esinemine võimaldab huvitavat võrdlust. Eestlased välismaal ei hoi-
a küllaldaselt kokku ja ei aita vastastikku küllalt üksteist, olles sageli
väiklaselt kadedad teise edule. Eestlane on küll hea, osav ja hoolas töö-
line, kuid ei saa sageli oma kaastöölistega hästi läbi, „neid ja nende tööd
teravalt arvustades selle asemel, et oma enese töö ja käitumisel lasta

Sügis.

Näikse ja poetuvat kaskilt lehti.
Hellik veel õhtu, sügavtõsine — öö.
Käsi tundmatu päästab lahti
rändaja niudeilt laulude vöö.

Hommikuil kaiku ei kõohüüe:
täiski ööpiku laulude mõõt.
Tundub, kui völdiks ju vallatuid viise
lauliku kannel ja karjase flööt.

Õhtu saabudes rändaja laules
heliseb: Kaduv, oo kaduv on kõik —
hommik ja kevad! Elu me ainus
edasijooks ja — tagasikäik.
(„Hommikune teid“)

Roopi Hallimäe.

arvustada teiste tööd ja nende käitumist“. Ajaloolise ja ühiskondliku mineviku mõjul eestlane hindab alla oma maad ja selle võimalusi. Temas avaldub võõrsil osaline julguse, ettevõtlikkuse ja leidlikkuse puudus, kuid selle juures on huvitav, et eestlase juures tuleb harva ette endaarvustamist. — Ebaõnnestumistes on alati süüdi teised inimesed, ümbur ja olud, mitte aga omaenda isik. See ümbruse ja olude siunamine olevat iseloomulik joon kõigile eurooplastele, kuna ameeriklane isiklike ebaõnnestumiste puhul vanduvat esmajoones enda isikut. Eestlane olevat ennast täis ja kõrk teiste eestlaste suhtes, kuid välismaalaste, eriti sakslaste suhtes olevat eestlane orjameelselt alandlik. Eesti mehe ja naise kontides polevat seitsmesaja-aastane ori veel lõplikult väljasurnud.

Neis autori tähelepanekuis on kindlasti palju tõtt, kuid väide eestlase orjameelse alandlikkuse kohta on siiski üldistatud ja vananenud. Nii orjameelne alandlikkus teiste rahvuste suhtes kui seljaküürutamine kõige saksaliku ees — on nähtused, mis iseseisvas Eestis on hakanud lõplikult karva ajama.

Autoril on palju usku vastastikkuse omaabi ja koostöö põhimõttesse ja mõlemad raamatu kangelased rakendavad viljakalt seda põhimõtet nii isiklikus elus kui teiste eestlaste juures. See on Eesti moodsa ühistegevuse põhimõte, mis meiegi põllumajanduses on tagajärjekat rakedamist leidnud. Suurendades isiklikku ettevõtlikkust ja algatusvõimet, suurendab see ühtlasi ka kogu rahvuse teovõimet.

Selle raamatu tõde: „Eestlastel tuleb kokku hoida, tuleb üksteist aidata, tuleb õppida iseseisvalt ja omaette mõtlema, nähtusi ja asju hindama, nende kohta otsusi tegema, tuleb enesetruu olla, tuleb oma ideoloogia leida. Ainult säärasel korral on eesti rahva iseseisvusel mõte, tähtsus, õigustus ja — püsivus.“ Kokkuvõttes — huvitav ja ajakohane raamat.

J. Vg.

Eestlase hinge peab imbuma teadvus, et riik on kangelastegu ja rahvas, kes kannab riiki, on kangelasrahvas. Olla sangar üksikteos juures, nagu oli riigi asutamine, ei ole sedavõrd raske, kui olla kestvalt ja igaveselt sangarliku ideaali teenistuses, mida on Eesti riik meile kõigile.

K. Eenpalu.

Maanoored - kindel pilk tulevikku.

Maanoored, koondume kõik maanoorteringidesse, sest mida ei suuda me üksikult, seda suudame ühiselt. Meie noorte kohuseks on näidata, et eestlasele, kui põlluharijal rahval, ei puudu tarviline kultuurvääratus, ei puudu enesetunne ega usk tulevikku. Eesti, meie kodumaa, maapind ei sisalda väärismetalle, kuid meie maapinnas peituvad siiski äraarvamatud jõu ja eluenergia allikad. Neid peame meie õppima tundma ja ära kasutama. Meie maa on põllumajanduslik maa ja seepärast peame oskama hinnata põllumehe loova kutse väärtust tema tegevuse kõigis harudes. Meie peame seadma enesele sihid, suunad ja eesmärgid, mis viiks meid enesetundega riigikodanikkudeni, ning selle eesmärgi poole peame siis kindlalt ja vankumatult tüürima. Meie ülesandeks ja kohuseks on kasvatada endis usku ja tahtet põllumehe ausa kutse vastu, kasvatada äravõitmatut armastust meie nurmede ja niitude vastu, mida

meie isad ja esiisad rakkus kätel ja palehigil on harinud. Meie ei tohi unustada, kuidas nad on muutnud metsad viljakandvateks nurmedeks, ja tarvitamiskõlbmatud sood kaljendavateks niitudeks, higistades ja vaeveldes põliste puude ja tüütu veega. Noored on vanade nimekandjad ja seepärast peame püsima vankumatult oma esiisade sihtidel. Ja kui meil on omad sihid, suunad ja püüded selged, siis alles areneb elu normaalselt, oma kindlat sihtjoont mööda, selles suunas, mis on seatud ideaaliks. Seepärast kaasmaanoored, rakendame end täie jõu ja energijaga enesearenduseks ja kodukoha korraldamiseks maanoorteringides tööle, et meie maa kultuurpinda süvendada ja alatud eelkäijate tööd edasi viia, sest ainult siis võime vaadata kindla pilguga tulevikku!

Kodijärve maanoorter. liige.

Jul. Kukk,

Üks vahtkapuu.

Meie eeskambri akna all, peaaegu külg külje vastas maja seinaga, kasvab vana vahtrapuu. Kas te mõistate, mida, mida see öieti tähendab, kui puu kasvab nõnda lähedal inimeste eluasemele?

See tähendab, et puu saab otseki inimese hinge. Puu saab selle perekonna liikmeks. Puu jagab inimestega nende saatust.

Ükski tuul, mis tuli kas põhjast või lõunast, hommikust või õhtust ja puhus mulle näkku, ei pääsenud mööda kohisemast ka vahtrapuu okstes. Iga päikese kiir, mis mu lebedes õuel, kummelimumurul, langes mu silmadele, enne oli mänginud vahtrapuu lehtedel. Varasuvel, päikesepaistelisel pühapäevahommikul, mil istusime laua ümber ja isa hardameeles murdis lastele leiba, tema — vana vahtrapuu — meelsalt oleks küündinud läbi avaakna kuni meieni oma rippuvad oksad. Aga kuna need ei ulatunud nõnda kaugemale, ta saatis tuppä nende varju laste silmile mängima.

On küllalt soe juba: homme viime söögilaua välja vahtrapuu alla! ema arvas.

Ja viisimegi. Oli seegi toiming minu tolle aja üks suuri elamusi. Kuidas seal väljas maitsesid kartulid värsket piima ja sibula võrsetega! Ning kõhistasid puuksid mu pea kohal tasakesi juttu.

Kogu suveks me söögilaud jäi välja vahtrapuu alla.

Kord toonasel päeval ma vahtrapuu juures istun ja jään mõtlema nõnda:

Sina, vana puu, kas sinagi kord olid noor? Kindlasti olid. Olid palju väiksem veel kui mina, ning su ümber kasvab suur mets.

Kuni tulid inimesed ja raiusid metsa. Aga sinusse nad ei puutunud, kuna olid noor.

Sina aga üha kasvasid.

Kuni olid juba sihvakas puu.

Sis ühel hommikul seisatuvad see juures naine ja mees. Ning ütleb mees naisele:

Selle vahtrapuu alla siia ehitame omale kodu! Kasvab see puu kodu lävepuuks!

Nõnda sünnibki. Palke ja kive veetakse kokku. Saetakse, raiutakse, taotakse. Kuni valmis on väike tare.

Seal nad elavad üksteise kõrval — mees ja naine. Alet põletavad, uudismaad kaevavad, kive kaaluvad. Külavad, lõikavad. Sina aga kasvad — vaatad ja mõtled, vaatad ja mõtled.

Nõnda kuud puretavad kuid, aastad — aastaid. On saanud hõbevalgeks mehe juuks ja on vajunud lohku naise põsed. Ja ega sinagi ei ole enam päris noor. Aga tare een ja taga nüüd askeldavad laste nobedad käed. Elu on uueks saanud.

Nõnda vaikselt kord, nagu uinudes magama igaveseks, langevad kinni vanade väsinud silmad.

Oi vahtrapuu, kui sa kõneleda mõistaksid inimese keeli!

See oli kord palju aega tagasi.

Küll sa jutustada teaksid!

Oi, vahtrapuu!

— Mis see poisinutt teeb seal nõnda vaikselt? ema küsib, pannes lauale lõuna-teiba. — Või jäid magama päikese rüppe!

— Ei, ma ei maganud, emal! ma mõtlesin...!

See oli kord palju aega tagasi.

Roopi Hallimäe.

Noore lamburi palve.

Päike, paita mu silmi ja südant,
kirja laulusõnu mu suule!

Kuule:

minu, nagu sinugi, süda
põleb soovist kiürgada valgust,
leida hääd,
ja et mu jälgedelt tõuseks lilli.

Pane mu silmisse oma tuled,
kui sa magama läed!

Kus sa iganes oled,

Süäl on sooja,

päike,

meie hellik ema,

meie loojal!

Roopi Hallimäe.

Maakutsekoolide lõpetajate tegevus.

Läänemaa osakonna peakoosolek.

Pühapäeval, 9. augustil pidas Eesti Põllu- ja Kodumajanduslikkude Kutsekoolide Lõpetanute Seltsi Läänemaa Osakond oma peakoosoleku Vigala Põllutöökooli juures, kuhu kogunes arvukas põllumajanduslik haritlaspere.

Koosoleku avas esimees J. Reindorf, andes ühtlasi ülevaate senisest tegevusest ning rõhutades neid ülesandeid, mis põllumajandusliku haridusega inimestel kui maa intelligentsil tuleb täita põllumajanduse edendamises ja rahvuslikus üleschi-tustöös.

Läänemaa osakond asutati 1. märtsil käesoleval aastal, kuid vaatamata lühikesele tegevusajale on osakond jõudnud arvuka liikmespere oma ümber koguda ja kõikjal poolehoidu võita.

Osakond on energiliselt töötanud ka kodukaunistamise alal. Praegu on käimas

koduümbruse korraldamise ja kaunistamise võistlus kolme aastase kestvusega, kusjuures hinde põhimõtteks on kordasaadetud töö hulk.

Koosolijate poolt peeti soovitavaks ringide asutamine, mille kaudu oleks tihedam ühendus liikmeskonnal ning soodustaks vastavil huviringkondadel põhjalikumat koostööd. Arutati elavalt kutsehuvilisi küsimusi ja koostöö võimalusi Põllutöökoja konventidega.

Juhatusse valiti tagasi esimees J. Reindorf ja kassapidaja M. Soostar, uuteks liikmeteks O. Mäepealt, H. Niinemets ja M. Üürike. Revisjonikomisjoni valiti J. Limberg, Kutser ja K. Leever.

Koosolekule järgnes meelolurikas ühine koosviibimine, kus tuletati meelde kooliajal ühiselt läbielatud mälestusi.

Maanoorteringside tegevus.

Võrumaa maanoorte päev Väimelas.

Pühapäev, 16. august oli Võrumaa maanoorte suurpäevaks. Juba hommikul varakult võis näha läbi Võrumaa kauni maastiku liikumas maanoori — küll üksikult, küll gruppides Väimela poole. Paljudele noortele ja nende juhtivaile tegelastele on Väimela põllutöökool olnud „alma materiks“, nüüd oli siis juba võimalus külastada armsaks saanud kooli ja õpetajaid. Hommikul näitas ilm tussast nägu ja riputas mõne tilga vihmagi, kuid peagi muutis ta meelt noorte huvides.

Keskpäevaks oli Väimela põllutöökooli saal kogunenud täis maanoori. Alatakse koraali laulmisega. Selle järgi avas päeva Võrumaa Maanoorte Ühenduse juhatustliige Narusk, tervitades kokkutulnud noori ja soovides tööle kordaminekut.

Maanoorte päeva juhatusse valiti Vernik ja Narusk, protokolliajaks Laugamets ja Sibul.

Päevakohaste kõnedega esinesid Põllutöökoja maanoorte nõunik Nugis ja Võru aj. maavalitsuse esimese Kohver. Tervitusi öeldi Väimela põllutöökooli juhataja Kitsbergi ja maatulunduse konsulentide Polna ja Kiiveri poolt.

Järgnes kõnevõistlus, millest võttis osa 6 maanoort. I auhinna vääriliseks tunnistati B. Mihkelson, II auhinna said E. Leosk ja B. Runtal ning III auhinna J. Sibul ja A. Vernik.

Võrkpalli mängus katsuvad jõudu mitme maanoorterangi meeskonnad. Pinevas võistluses tuli esimesele kohale Lusti maanoorterang ja teisele kohale Navi maanoorterang. Kuna kõikjal valitseb olümpia meeleolu siis jälgiti ka võistlust pealtvaatajate poolt suure huviga, ergutades „oma nurga poisse“ hüüetega ning „laulukooriga“.

Kõievedamises jõukatsumisega kooli rohelisel murul tehti algust õhtuhämaruses. Kas mõni meeskond pimeduse katte all ei tarvitanud valgust kartvaid võtteid, jääb võistlejate oma teada.

Kui veel mõni tund oli kooli ruumides tantsu keerutatud, siis läksid maanoored laiali oma kodudesse.

Maanoorte päev õnnestus sisuliselt hästi ja sellest võttis osa 300 inimese ümber. Noorte eneseavaldusi jälgis suure huviga ja aitas kõnevõistluse auhindamisel kaasa prof. J. Uluots, kes veetis Väimelas suvepuhkust.

E. N.

Saarde Noorte Maatulundusklubi.

Lõuna-Pärnumaa hoogsamalt tegutsevaimaks maanoorte organisatsiooniks on mõnda aega — Saarde Noorte Maatulundusklubi. Käesoleva aastaga klubi astus oma seitsmendasse tegevusaastasse. Praegu on klubil ligi 50 liiget. Liikmed on enamarenenud ja vanemad noored, enamasti kutsekoolide lõpetajad. Sellise ettevalmistusega klubiliikmed ei vii läbi tavaliste maanoorterangide liikmetele ettenähtud ülesanneteid, vaid maatulundusliiklul alal tegutsetakse majapidamisharude juhtimiseks ja kodutaludes. Samuti referaatkoosolekuil käsitatakse ettenähtud ülesannete korrastusega seoses olevaid küsimusi. Edaspidigi pole kavatsust liikmete vanuslikku taset noorendada ega üleminna Põllutöökoja maanoorterangi normaalpõhikirjale, mis ette nähtud nooremate ja algkooli ringkondade noorte koondamiseks. Otse sellevastu:

Saarde Noorte Maatulundusklubi püüab jääda püsima kihelkondliku organisatsioonina ja koondab oma ümber kõiki neid, kes lõpetanud maanoorte ringis vanema astme töö, ega leia seal enam vastavat tööala ning kutsekoolide ja kodujäävaid keskkoolide lõpetanuid. Ühtlasi kergitatakse esiplaanile liikmete vaimsete huvide arendamine, maailmavaatelistel ja maanoorte liikumise ideelised küsimused. Ja eriti tahab klubi koos töötada kihelkonnas asuvate maanoorterangidega, et neid aidata ja nende töid juhatada oma kogenumate tegelastega.

Möödunud aastal tähelepandavama algatusena oli klubi juurde nõuandja ametisse kutsumine, kelle ülesandeks oli maanoorte liikumise idee tutvustamine ning ellurakendamine algkoolide juures. Kava teostus hästi. Kahesast Saarde kihelkonnas asuvast

alkkoolist kuue kooli juures vanemate klasside õpilased ja hilisemad lõpetajad tegelesid maatulunduslike ülesannetega. Kahe võistlusest osavõt-mata koolide juhatajaist üks keeldus otseselt.

Nelja kooli juurde: Pati-Kalitale, Jäärja-Allikale, Ristikülla ja Voitvetti moodustati ka maanoorte ringid, kuna Kikeperasse ja Jäärja-Veeliksele see jäi aja hiisuse tõttu käesolevaks aastaks.

Klubi läinud aasta tegevuses märkimisväärsem on keedukursuste korraldamine, ekskursion Viljandimaa esekujulikumatesse talunditesse ja kohaliku põllumeeste seltsi näituse korraldamise abistamine.

Elavalt on klubi ühendust pidanud teiste organisatsioonidega, maanoorte

liikumise idee kandjatega. Nii võeti kahe esindajaga osa maanoorte kongressist Vahil ja rohkearvuliselt Pärnumaa maanoorte tegelaste täienduskursustest.

18. jaanuaril s. a., peakoosolekul kujundatud klubi juhtkonda kuuluvad: esimehena Karl Järvesoo, kirjatöötajana Heinrich Miglai ja kassapidajana Heinrich Ruukel, asemikudena Peeter Pärn ja Joh. Siitan. Revisjonikomisjoni: A. Lehtmaa, A. Talts ja M. Eskusson. Perenaiseks valiti Marie Gerberson, abideks Juuli Tamme, Alma Karu, Juuli Nugis ja Amanda Paltman.

Klubi juhiks on kohalik Saarde-Halliste jaosk. maatulunduskonsulent J. Martinson. K. J.—

ÜENÜ Viru-Jaagupi maatulundusharu teotseb hoogsalt.

ÜENÜ Viru-Jaagupi osakonna maatulundusharu tegevus on paisunud õige laialdaseks ja mitmekülgeks. Haru poolt on korraldatud rida huviohtuid, kus kantud ette sisukaid ja mitmekülgeid palasid. On korraldatud üsna rohkesti ka referaat-vaidluskoosolekuid, kus käsitlemist leidnud mitmesugused põllumajandusliku iseloomuga küsimused. Küsimustest, mida vaidluskoosolekuil käsitatud olgu mainitud:

„Kas koos või lahusehitus?“ „Hobuse ja traktori osa põllumajanduses“ j. t. Haru poolt on korraldatud veel harjavalmistamise ja sea-ning linnukasvatuse kursused, millest mõlemaist osavõtt üsna elav oli.

Haru juures teotseb aianduse-õpiring, kes on asunud aiapritsi muretsemisele. Lähemas tulevikus on harul kavas meeskäsitöö kursuste korraldamine.

Uusi maanoorteringe.

Paasvere-Muuga maanoortering

asutati 3. mail s. a. Virumaal, Paasvere vallas, Muuga Maanaiste Seltsi juures. Ringil oli registreerimisel 21 liiget. Ringivanemaks on Elmar Haavisto, juhatuses: Kata Haavisto, Ferd. Pass, August Sepa, Endel Sommerfeldt ja Leida Veegel.

Ambla maanoortering

teotseb Järvamaal, Ambla vallas, Ambla Põllumeeste Seltsi noorte osakonnana. Ring asutati 11. mail s. a. Liikmeid on 29. Ringivanemaks on õpetaja Rudolf Prääts. Juhatusse kuuluvad: Meinart Läte, Ülo Randmer, Enno Birkenthal, Arno Birkenthal ja Eliata Mets.

Vääna maanoortering

teotseb Harjumaal, Vääna vallas, Vääna Põllumeeste Seltsi noorte osakonnana. Ring asutati 29. mail s. a. Asutamisel oli ringil liikmeid 10. Ringivanemaks on koolijuhataja Eduard Võrk, juhatuses: Heino Vemberg, Ferdinand Preiverk ja Edgar Vemberg.

Võhmata maanoortering.

Võhmata maanoortering asutati 24. mail s. a. Järvamaal, Võhmata vallas, ÜENÜ Jalgsema-Paistevälja-Lintsalu osakonna juures. Ringivanemaks on põllumees Mihkel Saluste, juhatusliikmeteks R. Kaljola, H. Oras, F. Kalvi, S. Heivel ja V. Kalvi.

Voka maanoortering

asutati 15. mail s. a. Virumaal, Voka vallas, Voka algkooli juures. Ringil on liikmeid 16. Ringivanemaks on Enn Aaren ja koolijuhataja A. Salutamm, juhatusliikmeteks: G. Rande, M. Joon ja M. Uustal.

Jõhvi maanoortering

teotseb Virumaal, Jõhvi vallas, Jõhvi alevi algkooli noorteringina: Asutamisel (18. mail s. a.) astus ringi liikmeks 16 noort. Ringivanemaks on õpetaja R. Ento, juhatuses: M. Meesak, E. Aps, E. Aunap, E. Suuder ja H. Peedo.

Valasti maanoortering

teotseb Järvamaal, Kuksema vallas, Valasti Hariduse Seltsi juures. Ringivanemaks on koolijuhataja Tooni Uuring, juhatusliikmeteks: Arnold Oras, Harald Möll ja Saale Teevan. Ring asutati 14. mail s. a.

Agapäe maanoortering

asutati 7. mail s. a. Hiiumaal, Emmaste vallas, iseseisva maanoorteringina. Ringil on 27 liiget, neist 7 — vanusega alla 15 aasta, 15—20 a. — 9 liiget ja üle 20 aasta vanusega — 11 liiget. Ringivanemaks on kohalik maatulunduse konsulent Ants Oll, juhatusliikmeteks: Mart Metsalo, Gerlinde Valvur, Rosette Timmelmann, Gerlinde Timmelmann ja Artemi Metsalo.

Taaliku maanoortering

kutsuti ellu 12. juulil s. a. Saaremaal, Maasi vallas, Taaliku Rahvaraamatukogu Seltsi noorte osakonnana. Ringivanemaks on kohaliku algkooli juhataja Johan Luts, juhatuses: Selma Truu, Sergei Ükskask ja Kornelia Aas.

Tammiku-Kaarevere maanoortering.

teotseb Järvamaal, Nõmküla vallas, Roosna algkooli juures. Ring asutati 24. mail 1936. a. Liikmeid on 33, neist vanusega alla 15 aasta — 25 liiget ja 15—20 a. — 8 liiget. Ringivanemaks on Artur Lemming, juhatuses: Valter Taal, Eilen Toomann ja Vilma Peterson.

Hummuli maanoortering

kutsuti ellu 24. aprillil s. a. Valgamaal, Hummuli vallas, Hummuli algkooli juures. Ringil on 22 liiget. Ringivanemaks on S. Kyma, juhatuses: L. Puhmas, J. Hendrikson ja Aug. Jürisson.

Helme maanoortering

asutati 12. juunil s. a. Valgamaal, Helme vallas, kohaliku algkooli juures Ringivanemaks on koolijuhataja Hans Rööp. Juhatusse kuuluvad: Aug Naaris, Valter Ragun ja Gustav Raagun.

Nedremaa maanoortering

asutati 12. juulil Pärnumaal, Koonga vallas, iseseisva maanoorteringina. Liikmeiks astus 23 noort. Ringivanemaks on Mihkel Koikson, juhatuses: E. Täht, L. Koikson ja E. Koikson.

Belski maanoortering

teotseb Petserimaal, Petseri vallas, Belski Hariduse Seltsi juures. Ring asutati 17. mail 1936. a. Liikmeks astus 17 noort, neist 16 liiget vanusega üle 20 aasta. Ringivanemaks on Aleksander Šutskii, juhatuses: Grigori Rusin, Nikolai Šutskii ja Nikolai Šuhmatov.

Soimetusele saade'ud kiriandus.

R. Viidalepp: Juhiseid rahvaluulekogujatele. Mida ja kuidas koguda?

Nimetatud 48-leheküljeline brošüür on ilmunud Eesti Rahvaluule Arhiivi väljaandel ja annab kokkuvõtlikult ülevaate sellest, mida rahvaluule nime all tuleb üldse koguda ja kuidas seda teha, et tulemused oleksid tõesti väär-

tuslikud ning uurimistöödeks hõlpsasti kasutatavad. See on mõeldud käsi- raamatuks neile, kes on huvitatud kodukoha rahvamälestuste kogumisest, ja saadetakse tasuta kätte igäuhele, kes oma soovist teatab E. Rahvaluule Arhiivile, Aia tän. 42, Tartu. Rahvaluulekogujatele antakse ka preemiaid raamatutes ja rahas.